

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Matematika és Informatika
1.3 Intézet	Magyar Matematika és Informatika
1.4 Szakterület	Informatika
1.5 Képzési szint	Alap
1.6 Szak / Képesítés	Informatika és Matematika-informatika

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	Adatbázis-kezelő rendszerek/ Sisteme de gestiune a bazelor de date/ Database Management Systems						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	dr. Varga Viorica docens						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Varga Viorica docens						
2.4 Tanulmányi év	2	2.5 Félév	2	2.6. Értékelés módja	Kolokvium	2.7 Tantárgy típusa	Választható
2.8 A tantárgy kódja: MLM5028							

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	3	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	42	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					28
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					40
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					
3.7 Egyéni munka össz-óraszama	90				
3.8 A félév össz-óraszama	132				
3.9 Kreditszám	4				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	<ul style="list-style-type: none"> Nincsen
4.2 Kompetenciabeli	<ul style="list-style-type: none"> Adatbázisok

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Táblával és videoprojektorral felszerelt előadó
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none"> Számítógépes terem, a gépeken MS SQL Server, Oracle kliens, Visual Studio

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • Konkurencia problémák kezelésének képessége • Adatbázis helyreállításának ismerete • Többfelhasználós konkurencia problémákat kezelő adatbázis projekt fejlesztésének képessége • Adatbázisrendszerek megvalósításának fizikai részleteinek ismerete: pufferkezelés, file szervezés, indextechnikák • A SELECT parancs végrehajtásához szükséges relációs algebrai műveletek megvalósításának algoritmusai és azok költsége. • A lekérdezés optimalizálás algoritmusai a relációs adatbázisok esetén. • Lekérdezés végrehajtásának optimalizálásának megvalósítása MS SQL Server-ben és Oracle-ban.
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> • konkurencia problémák ismerete • ismerve a relációs adatbázisrendszerek optimalizálási technikáit, az objektumorientált vagy féligstrukturált modellre alapuló rendszerekben is képes lesz a diák a lekérdezés optimalizálást megérteni

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> • Tranzakciókezelés bemutatása • A lekérdezés optimalizálás részletes tanulmányozása a relációs adatbázisok esetén. Ennek érdekében szükséges ismerni az adatbázisrendszerek megvalósításának fizikai részleteit, a SELECT parancs végrehajtásához szükséges relációs algebrai műveletek megvalósításának algoritmusait és azok költségét.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • Tranzakciókezelés, mint helyesség, konkurencia és helyreállítás egységének az ismertetése, példák MS SQL Server alkalmazások esetén. • Félév végén tranzakciókezelési fogalmakkal tisztában kell legyen a diák és képes kell legyen többfelhasználós konkurencia problémákat megoldó adatbázis projektet elkészíteni. • Relációs adatbázis fizikai szerkezetének ismerete, index technikák alkalmazása lekérdezés hatékonyságának növelésére • A lekérdezés optimalizálás megvalósítása MS SQL Server-ben és Oracle-ban.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. előadás: Adatbázis, adatbázis-kezelő rendszerek (ABKR) értelmezése. ABKR-ek főbb részei. Többfelhasználó egyidejű hozzáférése az ABKR-hez. A tranzakció fogalma, ACID tulajdonságok, a tranzakció alaptevékenységei. Konkurenciavezérlés	Előadás	

problémái: elveszett módosítás, piszkos adat olvasás, helytelen analízis. Soros és sorbarendeazhető ütemezés.		
2. előadás: Konkurenciavezérlés zárolás segítségével. Kétfázisú lezárási protokoll és kétfázisú lezárási tétel. A konkurenciavezérlés problémáinak megoldása zárolással.	Előadás	
3. előadás: Holtpont kialakulása, holtpont megoldása: várási gráf, időkorlát mechanizmus. Szigorú két-fázisú lezárási protokoll.	Előadás	
4. előadás: Tranzakciók elkülönítési szintjei, tranzakciók SQL nyelvben. Tranzakciók MS SQL Serverben és C#-ban.	Előadás	
5. előadás: Optimista konkurenciavezérlés, időbélyeg módszer.	Előadás	
6. előadás: Helyreállítás semmisségi naplozással. Helyreállítás helyrehozó naplozással.	Előadás	
7. előadás: Helyreállítás semmisségi/helyrehozó naplozással.	Előadás	
8. előadás: Fizikai adatbázis szerkezete. Pufferkezelési technikák. Állományok típusai: szekvenciális, heap, rendezett, hash. Rekordok szervezése az oldalon: rögzített hosszúságú, változó hosszúságú rekordok. Metaadatok.	Előadás	
9. előadás: Index állományok: sűrű és ritka indexek, nyalábolt indexek, több szintű indexek. Indexelt szekvenciális file szervezés, ebben keresés, beszúrás, törlés, végigjárás. B+ fa típusú index. Algoritmusok keresésre, beszúrára, törlésre, végigjárásra. Hash típusú indexek: statikus és dinamikus, Algoritmusok keresésre, beszúrára, törlésre.	Előadás	
10. előadás: Lekérdezés végrehajtása, ennek költség modellje. Vízszintes kiválasztás (lineáris keresés, bináris keresés, indexek felhasználása), vetítés megvalósításának algoritmusai.	Előadás	
11. előadás: Összekapcsolási algoritmusok: skatulyázott ciklusos, blokk-skatulyázott ciklusos, indexelt skatulyázott ciklusos, összefésüléss rendező, hasításos és ezek költsége.	Előadás	
12. előadás: Külső rendezési algoritmusok, halmazműveletek megvalósítása, csoportosítás és összesítő függvények megvalósítása.	Előadás	
13. előadás: Lekérdezés optimalizálás problémája, relációs algebrai műveletek sorozatának átalakítása ekvivalencia szabályok felhasználásával. Részeredmény relációk méretének meghatározása statisztikai modellek segítségével. Algoritmusok a lekérdezés optimalizálására, ennek költség modellje. Lekérdezés optimalizálás a System R rendszer esetén.	Előadás	
14. előadás: Lekérdezés optimalizálás MS SQL Server-ben és Oracle-ban. Hintek. Alkérdeések optimalizálása, materialized views Oracle-ban	Előadás	
Könyvészet		
[D04] C. J. Date: <i>An Introduction to Database Systems</i> , 8 th Edition, Pearson Education, Inc. Addison-Wesley Higher Education, 2004. (román fordítás)		

[MUW00] H. Garcia-Molina, J. D. Ullman, J. Widom: *Database System Implementation*, Prentice Hall Upper Saddle River, New Jersey, 2000. (magyar fordítás)

[R02] R. Ramakrishnan: *Database Management Systems*, WCB McGraw-Hill, Boston, 2002.

[SKS06] A. Silberschatz, H. Korth, S. Sudarshan: *Database System Concepts*, McGraw-Hill, New York, 2006.

[V05] I. Varga: *Adatbázisrendszerek (A relációs modelltől az XML adatokig)*, Editura Presa Universitară Clujeană, 2005, p. 260

[V06] V. Varga, *Interogarea bazelor de date distribuite*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2006.

8.2 Szeminárium / Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. szeminárium: Bonyolult tárolt eljárások programozása MS SQL Serverben.	Feladatok megoldása	
2. szeminárium: Tranzakciók programozása MS SQL Serverben.	Feladatok megoldása	
3. szeminárium: Holtpont felfedezés várasi gráf segítségével, módosítási zárolás használata.	Feladatok megoldása	
4. szeminárium: Helyreállítás semmisségi, helyrehozó naplózással. Helyreállítás semmisségi/helyrehozó naplózással.	Feladatok megoldása	
5. szeminárium: B+ -fa és dinamikus hash indexek.	Feladatok megoldása	
6. szeminárium: Végrehajtási tervek költségének a számítása.		
7. szeminárium: System R algoritmus alkalmazása SELECT parancs optimális végrehajtási tervének meghatározására.	Feladatok megoldása	
Könyvészet www.db-book.com www.cs.wisc.edu/~dbbook http://www.functionx.com/sqlserver/Lesson30.htm http://msdn.microsoft.com/en-us/library/system.data.sqlclient.sqlconnection.begintransaction(v=vs.71).aspx		

9. Az epiztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy tartalma megegyezik az egyetemi oktatásban a fontosabb egyetemeken oktatott második elméleti adatbázis tárgy hagyományos tartalmával.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Alapfogalmak ismerete	évközi dolgozatok	30%
		írásbeli vizsga	70%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
<ul style="list-style-type: none"> • min 15 pont az évközi dolgozatokon • min 35 pont az írásbeli vizsgán 			

Kitöltés dátuma

.. 2016. április. 22.....

Előadás felelőse

dr. Varga Viorica docens
.....

Szeminárium felelőse

dr. Varga Viorica docens
.....

Az intézeti jóváhagyás dátuma

.. 2016. április. 28.....

Intézetigazgató
Dr. András Szilárd, egyet. docens
.....